

V Praze dne 20. ledna 2016

ČESKÁ REPUBLIKA SE NEMUSÍ OBÁVAT KYBERNETICKÉHO VĚKU

Podle Svazu průmyslu a dopravy ČR není nastupující 4. průmyslová revoluce pro Českou republiku a pro její pracovní trh hrozbou, nýbrž příležitostí. Předpokládá to však celospolečenskou změnu, nikoliv jen technologickou, na kterou se musí dobře připravit všichni aktéři.

Švýcarský Davos ode dneška hostí 46. ročník Světového ekonomického fóra. Pořadatelé přivítali rekordních více než 2500 účastníků z řad předních světových politiků, ekonomů a představitelů nevládních organizací. Jako jedno z hlavních témat je na programu čtyřdenních jednání budoucnost průmyslu v digitálním věku, v éře tzv. 4. průmyslové revoluce.

Světoví lídři diskutují o tom, jak se s širším využíváním robotů, umělé inteligence, nanotechnologií nebo 3D tiskáren vypořádají pracovní trhy. Zpráva prezentovaná na Světovém ekonomickém fóru uvádí odhad, že v souvislosti se 4. průmyslovou revolucí dojde v příštích 5 letech v 15 předních vyspělých a rozvíjejících se ekonomikách k úbytku 7 mil. pracovních míst a k jejich nahrazení pouhými nově vytvořenými 2 mil. pracovními místy. Podobné scénáře přesazené do našeho prostředí předkládají tuzemské veřejnosti i naše odbory, které varují před změnami, jež by se naplno měly projevit do 10 až 15 let – v ČR je podle nich v souvislosti se 4. průmyslovou revolucí ohroženo až 40 % pracovních příležitostí.

Průmysl 4.0 je příležitost, nikoliv hrozba

Svaz průmyslu a dopravy ČR nevidí dopady 4. průmyslové revoluce na trh práce v podmínkách ČR rozhodně takto katastroficky. Nástup Průmyslu 4.0 vnímá především jako příležitost. **„Vzhledem k tomu, že Česká republika patří k zemím s nejdelší průmyslovou tradicí a vysokým podílem průmyslu na tvorbě HDP, je zcela nasnadě, že se nás změny dotknou, pokud však budeme dobře připraveni, může z nich náš pracovní trh spíše těžit,“** říká člen představenstva SP ČR Jiří Holoubek.

Podle něho je spektrum průmyslových podniků v ČR široké a netvoří jej zdaleka jen výrobní podniky, jež jsou součástí velkých nadnárodních korporací. ČR je otevřená ekonomika, ve které mohou a také nalézají uplatnění menší a středně velké specializované firmy. Ty často vytváří unikátní know-how a jsou s ním schopné pronikat na zahraniční trhy. **„Ojedinelé produkty a služby jsou firmy schopné vyrábět a dodávat**

pouze za předpokladu, že disponují dostatkem technicky kvalifikovaných pracovníků s inovativními schopnostmi. 4. průmyslová revoluce může tuto naši konkurenční výhodu buď potvrdit a následně i prohloubit nebo, nezachytíme-li její nástup a nebudeme na ni dostatečně připraveni, naopak může nás časem o tuto výhodu nadobro připravit,“ uvádí Jiří Holoubek.

Upozorňuje na to, že Průmysl 4.0 nebude skokovou záležitostí, která by se okamžitě měla projevit na trhu práce. „Podobně jako předchozí a vlastně stále dobíhající 3. průmyslová revoluce spjatá s automatizací a robotizací trvá přes dvacet let. Ani 4. průmyslová revoluce nenastoupí skokově,“ uvedl Jiří Holoubek.

SP ČR vnímá nástup Průmyslu 4.0 spíše jako evoluční proces a očekává jeho postupný náběh, s tím, že ale v žádné z jeho důležitých etap nesmí ČR zaspát. To se týká nejen podniků, ale zejména státní správy, která formuje legislativní i nelegislativní prostředí ve kterém se podnikatelské subjekty pohybují, připravuje koncepce vzdělávání a buduje příslušnou infrastrukturu. „Bude třeba zcela změnit uvažování a přístup k výrobním odvětvím průmyslu, protože Průmysl 4. 0 s sebou přináší celospolečenskou změnu a zasahující celou řadu oblastí od průmyslu, přes technickou standardizaci, kybernetickou bezpečnost, systém vzdělávání, právní rámec, strukturu vědy a aplikovaného výzkumu až po zmíněný trh práce nebo sociální systém,“ upozorňuje Jiří Holoubek.

Právě těmto oblastem je podle SP ČR třeba při přípravách na nástup Průmysl 4.0 věnovat náležitou pozornost, aby se příležitost, kterou nám tato (r)evoluce přináší, neproměnila skutečně v hrozbu. Proto se členové Svazu intenzivně zapojili do prací na Akčním plánu pro Průmysl 4.0, který pro zavádění 4. průmyslové revoluce v podmínkách České republiky vzniká v těchto měsících.

Deficit lidských zdrojů v profesích s nižší kvalifikací panuje již nyní

Jak také Jiří Holoubek uvádí, 4. průmyslová revoluce není pouhou vyšší formou automatizace průmyslové výroby nebo její pokročilou digitalizací, ale jde o celý hodnotový řetězec, který je s průmyslovou výrobou propojený. Zahrnuje v sobě jak předvýrobní etapy (konstrukci, projektování atd.), tak i povýrobní etapy (marketing, distribuce, ukončování životnosti výrobku, recyklace, inovace apod.).

„Určité negativní dopady Průmyslu 4.0 se budou týkat spíše profesí s nižší kvalifikací obecně,“ uvádí Jiří Holoubek. V podmínkách ČR jde přitom o nahrazování pracovních pozic, které se těžko dají obsadit domácími pracovníky již nyní. Jde obvykle o profese s nižší kvalifikací (manipulace s materiálem, střední technický personál pro administrativní nebo rutinní úkony apod.).

Snahou SP ČR je proto zavést u nás co nejdříve takové prvky Průmyslu 4.0, jež eliminují právě profese s nižší úrovní kvalifikace. Pro tato pracovní místa stejně není v současnosti v České republice dostatek zájemců. Firmy se potýkají s jejich výrazným nedostatkem a nabírají na tyto pozice často zahraniční pracovníky prostřednictvím agenturního zaměstnávání.

Heslem budoucnosti bude interdisciplinarita

SP ČR již nyní důrazně upozorňuje na nedostatek technických inženýrů. *„Česká ekonomika jich bude potřebovat ještě více, ale zejména s úplně jiným profilem – schopné interdisciplinárního myšlení a se systémovým pohledem na složité distribuované systémy,“* uvádí Jiří Holoubek.

V rámci své loňské kampaně Rok průmyslu a technického vzdělávání Svaz průmyslu a dopravy ČR toto téma zdvihl a na důležitost nezbytných úprav v systému vzdělávání a ve výuce budoucích technických kádrů

upozorňoval. Momentálně se v akademické i firemní sféře intenzivně diskutuje, jaké znalosti a dovednosti je pro potřeby Průmyslu 4.0 nutno rozvíjet. Hodně se hovoří o principu vzdělávání „T-shape“, což znamená, že absolvent by měl mít nejen hluboké profesní znalosti, ale také široké mezioborové a „měkké“ dovednosti, jako je komunikace, psychologie, jazyková vybavenost. Vysoké školy by tak měly rozšířit u technických oborů také výuku tzv. „měkkých“ dovedností, zatímco humanitní školy by naopak měly vybavovat absolventy i základními technickými poznatky a dovednostmi.

„Nejsme a ani v nejbližší době nebudeme, schopni zodpovědně říci, jaké konkrétní profese budou tuzemské podniky nejvíce potřebovat za 10 až 15 let. Jisté podle nás je pouze to, že průmyslem budou nejvíce poptáváni technicky zaměřeni odborníci vyšší kvalifikační úrovně. Takové odborníky náš vzdělávací systém v poslední dekádě produkuje ve stále menší a menší míře,“ říká k tomu Jiří Holoubek, člen představenstva SP ČR. ***„Předpokládáme, že bude velký deficit lidí, kteří budou vzděláni interdisciplinárně, chybět budou technologičtí pracovníci, vývojáři a podobné typy profesí,“*** dodává.